

ISO-toiminta 2019

toimintakertomus

Valtakunnallista ja ALUEELLISTA KEHITTÄMISTÄ

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta (STM) seurasi sosiaalihuollon selvityksiä ja laati kannanoton ”Sosiaalihuollon ja sosiaalityön kehittämisen resurssit on turvattava”. Osaamiskeskusten perusavustuksen puolustaminen vei energiaa, joka olisi tarvittu alan osaamisen tutkimukselliseen kehittämiseen. Valtion talousarvion tuleviin määrärahaehyksiin vaikuttaminen nähtiin erittäin tärkeäksi.

Sosiaalihuollon selvitysten (STM) odotettiin näkyvän eduskuntavaalien jälkeen uudessa hallitusohjelmassa. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman valmisteluun ja viestintään ISO osallistui aktiivisesti. Löytyisikö tukea esimerkiksi yliopistollisen sote-keskuksen pilotointiin ja sosiaalihuollon tiedonhallinnan kehittämisen jatkamiseen? Tarvetta olisi. Osaamiskeskusjohtajien ja peruspalveluministerin tapaaminen kirkasti toiveita osaamiskeskuksille ja ministeri toivoi seuraavaa tapaamista tulevan vuoden helmikuulle.

Osaamiskeskusten keskinäinen yhteistyö oli vilkasta ja johtajien yhteyksiä joustavoitti Teams-sovelluksen käyttöönotto. ISON väki osallistui valtakunnallisille osaamiskeskuspäiville Kirkkonummen Majvikissä. ISON

edustaja oli mukana osaamiskeskusjohdon opintomat-kalla Kööpenhaminassa sekä sosiaalityön tutkimusrahoituksen (VTR) valmisteluun liittyen Tukholmassa tutustumassa Ruotsin käytäntötutkimuksesta vastaavaan Forte-yksikköön. Osaamiskeskusjohtajat tapasivat Sosnetin edustajat ennakoiden yhteistyötä sosiaalityön VTR-haussa.

Itä ja Keski-Suomen YTA TKI -yhteistyössä ISO toimi aktiivisesti kutsuen koolle kaksi kokousta Kuopioon. Keski-Suomen kokousta jäätiin odottamaan. ISON kevät- ja syysseminaarit sekä tiedonhallinnan seminaari saivat myönteiset osallistuja-arviot. Asiantuntijaluentoja pidettiin sosiaalityön kehittämisestä, tietojohdasta sekä digitalisaatiosta ja sähköisistä palveluista.

ISON perustoiminnan valtionavustus oli 389 728 euroa. Työntekijöinä toimi yhdeksän henkilöä. Henkilöstön osaamista kehitettiin esimerkiksi viestinnässä, aikuissosiaalityössä ja digitalisaatiossa.

Kasvokkain KOHTAAMISIA

Etäyhteyksien ja sähköisten palvelujen yleistyessä on tärkeää muistaa myös kasvokkain kohtaamisen merkitys. Kasvokkain tapahtuva vuorovaikutus mahdollistaa syvällisemmän kokemusten ja osaamisen jakamisen sekä luottamuksellisten sosiaalisten siteiden ja verkostojen luomisen. ISO kokosi vuoden aikana sosiaalialan toimijoita ja kehittäjiä useaan eri tilaisuuteen sekä kohtasi sosiaalialan toimijoita heidän työnsä äärellä.

Sosiaalialan tietojohdamisen seminaari kokosi paikan päälle Kuopioon ja etäyhteyksien päähän laajan ammattilaisten ja asiantuntijoiden joukon. Seminaarista löytyy [striimaustallemme](#).

STM:n, THL:n ja sosiaalialan osaamiskeskusverkon järjestämä valtakunnallinen aluekierron starttasi Kuopiosta lokakuussa sosiaalihuollon hyvän tulevaisuuden teemalla. Mukana oli osallistujia Itä- ja Keski-Suomesta. Tilaisuudessa esiteltiin Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaa. Työpajoissa koottiin alueellisia kehittämistarpeita sekä nostettiin esiin alueilla toimivia hyviä käytäntöjä. Päivän materiaalit löytyvät [ISONetistä](#).

ISON kevät- ja syysseminaarissa oltiin vaikuttavuuden äärellä. Syysseminari Tahkolla tarjosi laajan

kattauksen esityksiä muun muassa dialogisuudesta, ryhmätoiminnoista ja jalkautumisesta. Seminaari toimi ISO SOS -hankkeen päätöseminaarina, joten hanke tutkimuksellisine kokeiluineen oli monipuolisesti esillä. Osallistujat kiittivät puhujien asiantuntemusta ja osaamista sekä esitysten käytännölläisyyttä. Aikuissosiaalityön seminaarin annille tuntui olleen myös valtakunnallista tilausta. ISON kevätseminaarin materiaalit löytyvät [ISONetistä](#).

ISOsta vierailtiin Etelä-Savon aikuissosiaalityön toimijoiden luona teemalla Alueen sosiaalityö näkyväksi – ”ISON sosiaalisen median kierros”. Kierroksella tavoitettiin alueiden sosiaalityöntekijöitä ja peilattiin heidän asiantuntijatyön kokemuksiaan ISON julkaisemaan [Tilastojen kertomaa työikäisten hyvinvoinnista -raporttiin](#). Alueiden aikuissosiaalityötä tuotiin näkyväksi ISON sosiaalisen median kanavien kautta ja tapaamisista tuotettiin materiaalina muun muassa blogitekstejä, [video](#) sekä Facebook-päivityksiä.

Uusista kohtaamisen areenoista ja viimeisimmistä tilaisuuksista voit lukea myös ISON uutiskirjeestä. Ellei ISOuutiset vielä tavoita sinua, voit tilata sen tästä linkistä: <http://isonet.mailpv.net/>.

ISO SOS: OSALLISTUVAT ASIAKKAAT, VAIKUTTAVAT KOKEILUT

ISO SOS -hankkeessa painopisteenä oli jatkaa dialogisten taitojen harjoittelua asiakastyön kehittämiseksi ja vahvistaa palveluprosessia. Lisäksi kokeiltiin kahta uutta aikuissosiaalityöhön kehitettyä mittaria ja ryhmätoimintoja. Työntekijöiden dialogisuusvalmennukseen osallistui kaikkiaan 59 henkilöä. Asiakastyökentelyssä kokeiltiin Aikuisväestön hyvinvointimittaria (AVHV) 23 asiakkaalla ja Elämäntilanteen selvittämisen ympyrä -mittaria (ESY) 15 asiakkaalla. Hankeaikana erilaisia ryhmiä toimi 16 ja osallistujia oli kaiken kaikkiaan 88 asiakasta.

Jalkautumiskertoja tehtiin kokeilussa kaikkiaan 404 ja näin tavoitettiin 1 386 henkilöä. Asiakaspalautteita saatiin 105 henkilöltä ja ne olivat erittäin myönteisiä. Yhteistyökumppaneiden palaute vahvisti käsitystä jalkautumisesta onnistuneena sosiaalityön toimintatapana. Hankkeen jalkautumiskokeilusta laadittiin erillinen raportti.

Jalkautumisen kautta pyrittiin myös vahvistamaan tiedontuotantoa rakenteellisen sosiaalityön tueksi. Tiedolla johtamista tuettiin järjestämällä esimiesten työpajoja. Alueilla tehtiin asiakastyön palvelutarpeen

arviointeja ja -analyyssejä sekä hyödynnettiin jalkautumisen ja tilastojen tietoja.

Ryhmätoimintojen sisältöjä ja kokemuksia verrattiin ja analysoitiin. Ryhmätoiminnoissa vaikuttaviksi tekijöiksi muodostuivat toiminnallisuus ja elämyksellisyys. Esimerkiksi hahmoterapia ja valokuvatyöskentely osoittautuivat vaikuttaviksi myös mittareilla arvioituna. Kannustavia kokemuksia saatiin myös eläinavusteista-, kokkaus-, luonto-, kädentaito- ja hyvinvointiryhmistä.

ISO SOS -hanke onnistui saavuttamaan ja jopa osin ylittämään tavoitteensa. Hankkeeseen osallistui 172 asiakasta (tavoite 150) ja 79 työntekijää (tavoite 50). Hanke tuotti monipuolista tietoa Etelä-Savon ja Kainuun aikuissosiaalityön työkäytäntöjen tilasta, muutostarpeista ja mahdollisuuksista.

Mittarikokeilut ja ryhmätoiminnot antoivat arvokasta kokemusta siitä, miten niitä voidaan aikuissosiaalityössä käyttää jatkossakin. Hankkeeseen osallistuneille työntekijöille tehty palautekysely osoitti, että kehittämistoimet koettiin myönteisinä. Esimerkiksi jalkautumista jatketaan kaikilla alueilla.

Aikuisten parissa tehtävän sosiaalialan työn tulevaisuuden kannalta oli tärkeää saada kytkettyä konkreettista tutkimustyötä kehittämiskokeiluihin. Sosiaalityön tutkimusperusteinen kehittäminen tuli hankkeen myötä osaksi perustyön käytäntöä. Tutkimuksellisen työotteen vahvistuessa tiedontuotanto voi palvella myös rakenteellista työtä.

Sosiaalityön imagon kirkastaminen ja näkyvyyden parantaminen onnistui jalkautumisen ja hankkeen monipuolisten viestintäkokeilujen avulla. Sosiaalisen median viestintää tehostettiin. Facebook-sivut avattiin Essoten ja Kainuun soten aikuissosiaalityölle ja Twitter-tiliä käytettiin koko hankkeen viestinnässä. Lisäksi [ISO-netistä](#) löytyy hankkeen tietoa sekä julkaisuja (esim. videoita, raportteja, esitteitä ja juliste). Sosiaalityön näkyvyyttä julkisilla paikoilla edistettiin työntekijöiden huomioliiveillä ja huppareilla. Aikuissosiaalityön viestinnästä saatiin erittäin kannustavia kokemuksia, joiden pohjalta työtä on hyvä jatkaa.

Miten tästä eteenpäin? Hankkeen päättyessä näytti siltä, että jalkautuminen on jo juurtunut osaksi perustyötä. Ryhmätoiminnot osana aikuissosiaalityön arkea

saivat jatkoa eri puolilla Itä-Suomea. Kykyviisari otettiin käyttöön Kainuun TYP-palveluissa. Kaiken kaikkiaan mittareiden tunnettuus lisääntyi ja suhtautuminen mittaamiseen edistyi myönteiseen suuntaan. Tiedolla johtamisen rakenteet, menetelmät ja osaaminen vahvistuivat tutkimustiedon ja esimiesten työpajojen avulla.

ISO SOS -hankkeen anti hyödynnettiin tarkoin suunniteltaessa seuraavia aikuisten parissa tehtävän sosiaalialan työn kehittämisaskeleita. Hankkeessa luotua kehittämistyön sosiaalista pääomaa tarvitaan tulevaisuudessakin.

Kohti sosiaalityön HYVÄÄ TULEVAISUUTTA

Vuosi oli valtakunnallisesti vahvaa sosiaalityön selvitysten aikaa – niillä haettiin sosiaalityön suuntaa pidemmällä tähtäimellä. Aikuissosiaalityön [Tiekartta 2030](#) tähtäsi kirkastamaan aikuisten parissa tehtävää sosiaalityötä. Selvitystä tehnyt Pekka Karjalainen kävi tapaamassa ISON johtotiimiä toimeksiannon tiimoilta. Lisäksi hän esitteli selvitystä ISON väät- ja syyseminaareissa.

[Sosiaalihuollon tutkimus- ja kehittämiskeskusteita](#) koskevassa selvityksessä esitetään suosituksia sosiaalihuollon vaikuttavuuden parantamiseen ja tutkimuksellisen kehittämisen vahvistamiseen. Nähtiin tärkeäksi turvata osaamiskeskusten toiminta, kunnes tulevaisuuden kehittämiskeskusteet aloittavat toimintansa. Osaamiskeskusteet olivat valmistelemaisissa sosiaalityön tutkimuksen pääsyä valtion tutkimusrahoituksen (VTR) piiriin.

Sosiaalihuollon ammattihenkilölakia (817/2015) odotettiin pitkään, ja sen muuttamiseen on kohdistunut paineita lain voimaantulosta asti. [Ammattihenkilölain muutostarpeita](#) koskeva selvitys osoitti, että itse lain sisällöissä ei ole muutostarpeita, vaan uuden lain säädännön ongelma on erityisesti lain tulkinnassa sekä toimeenpanon tuen ja ohjauksen puutteessa.

Selvityksessä [Sosiaalityö julkisena hallintotehtävänä](#) tarkasteltiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja, sosiaalityötä ja sosiaaliohjausta erityisesti viranomais-tehtävien ja julkisen vallan käytön näkökulmasta.

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) toteutti johtamisen tueksi rakennetun valmennuskonaisuuden, LAPE-akatemia. ISO osallistui valtakunnalliseen lastensuojelun yhteiskehittämö -verkostoon. Muutosagentit jatkoivat työtään ja saivat tuekseen sivistystoimen kunta-agentin. ISOssa tavattiin alueen agenttitiimi ja todettiin, että jatkossa maakunnissa tarvittaisiin lapsiasiainkoordinaattori ja perhekeskuskoordinaattori. LAPE-kehittäminen jatkuu Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelmassa.

ISO on jatkanut aiempien vuosien tapaan aktiivisesti sosiaalihuollon tietohallinnon ja tiedolla johtamisen teemojen kehittämistä. ISON järjestämässä Tietojohdamisen edistäminen sosiaalihuollossa -seminaarissa (10.9.) oli tarjolla monipuolisia esityksiä jo tehdystä ja meneillään olevasta uudistamisesta. Keskustelua käytiin myös tietojohdamisen osaamisen vahvistamisesta.

Digitalisaation edistämistä ja sähköisen asioinnin kehittämistä pohdittiin ISON järjestämässä tapaamisessa (30.9.) Kuopion kaupungin sosiaalipalvelujen esimies-

ten kanssa. Yhteistyön jatkamiseksi ISO on jo kokoomassa sosiaalipalvelujen sähköisen asioinnin kehittämisen työryhmää.

Sosiaalityötä kehitettiin erityisesti ISO SOS -hankkeen kokeiluissa ja kokemuksista kerrottiin ISON verkostoissa. Syksyn aikana ISO johti toiminta-alueellaan sosiaalialan rakenteellisen työn kehittämishankkeen (SOSRAKE-osaamisverkosto) valmistelua (ESR, TL4). Rakenteellisen työn osaamisen vahvistamisen tarpeet on tunnistettu sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.

ISO SOS -hankkeessa tehdyt toimenpiteet rakenteellisen sosiaalityön ymmärryksen lisäämisessä ja tiedon tuottamisessa toimivat hyvänä pohjana hankesuunnittelussa. Kehittämisen tavoitteena on, että tulevaisuudessa sosiaalialan rakenteellista työtä ja siihen liittyvää tiedolla johtamista osattaisiin suunnitella ja toteuttaa monitoimijaisesti sekä julkisella että kolmannella sektorilla – samalla sosiaalialan työn yhteiskuntapoliittista roolia vahvistaen.

ISO valmisteli SOSRAKE-hanketta yhteistyössä Esotien, Kainuun sotien, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu – Xamkin ja Diakonia-ammattikorkeakoulun kanssa. Kehittämiskumppaneita saatiin suunnitteluvai-

heessa laajasti Itä-Suomen alueen kunnista ja kuntayhtymistä sekä sote-alan järjestöistä.

ISO kutsui koolle säännöllisesti toiminta-alueen sosiaalijohtoa ja tiedonhallinnan asiantuntijoita. Lisäksi ISO koordinoi sosiaalityön ja sosiaalisen kuntoutuksen, perhetyön ja perhekuntoutuksen sekä vanhustyön verkostoja.

ISO osallistui Itä-Suomen yliopiston opetussosiaalikeskustoimintaan. Sosiaalityön ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat tutustuivat ISO-toimintaan ja pohdivat mielikuviaan tulevaisuuden sosiaalityöstä. ISO tarjosi harjoittelupaikan kahdelle sosiaalityön loppuvaiheen opiskelijalle sekä yhdelle sosionomi-opiskelijalle.

Kansa-koulun EVÄILLÄ ETEENPÄIN

Sosiaalialan osaamiskeskusten yhteinen Kansa-koulu II -hanke päättyi vuoden lopussa. Tavoitteena oli vahvistaa ja yhtenäistää sosiaalihuollon henkilöstön osaamista määrämuotoisesta kirjaamisesta ja sosiaalihuollon asiakasasiakirjalain toimeenpanosta.

Uusina kohderyhminä olivat sote-esimiehet, koulutusorganisaatiot, yksityiset sosiaalipalvelujen tuottajat sekä kuntien asiakirjahallinnosta vastaavat ja asiakastietojärjestelmien pääkäyttäjät. Hankkeen avulla pystyttiin tuomaan tietoa ja tukea julkisen ja yksityisen sosiaalihuollon muutoksiin, jotka koskevat Kanta-palvelujen käyttöönottoa.

Kirjaamisvalmentajien valmennusta järjestettiin erityisesti yksityisten palveluntuottajien henkilöstölle. Valmennusryhmät täyttyivät hetkessä, ja moni organisaatio joutui valitettavasti jäämään valmennusten ulkopuolelle. Sote-esimiehille suunnattu [webinaari](#) julkaistiin tammikuussa, ja sitä markkinoitiin laajasti. Kevätkaudella järjestettiin pääkäyttäjien ja arkistohoitajien kirjaamisen tietopaketteja. Koulutusorganisaatioiden kirjaamisvalmennusta jatkettiin ja nykytilan kartoituksen työkalun tueksi järjestettiin kyselytunteja koko vuoden ajan. [Kirjaamisvalmennusmateriaali](#) on vapaasti hyödynnettävissä hankkeen nettisivuilla.

10

Hankkeen anti on koottu myös webinaari-muotoiseen [loppuseminaariin](#).

Kansa-koulu -hankkeista on valmistunut ISO:n alueelle 311 kirjaamisvalmentajaa ja koko Suomeen kaikkiaan 2 420 valmentajaa. Valmentajat ovat tehneet loistavaa työtä ja järjestäneet omien organisaatioidensa kirjaamisvalmennuksia aktiivisesti. Tästä iso kiitos!

ISO:n toiminta-alueen kirjaamisvalmentajaverkostot kokoontuivat etäyhteydellä kevätkaudella yhden kerran jokaisessa maakunnassa. Myös syyskauden tapaamiset toteutettiin Itä- ja Keski-Suomen yhteisinä verkostotapaamisina etänä. Tapaamisten sisältö tuotettiin yhteistyössä THL:n kanssa. ISO:n verkostojen toiminta jatkuu hankkeen päätyttyä.

ISO:n alueella järjestettiin toiminta-alueemme sosiaalijohdon ja tiedonhallinnan asiantuntijoiden yhteisiä työkokouksia. ISO on ollut mukana myös Itä- ja Keski-Suomen yhteistyöalueen sosiaali- ja terveydenhuollon ICT-kehittämisyöryhmässä (YTA-ICT) sekä panostanut sosiaalihuollon tiedonhallinnan kehittämistyöhön valtakunnallisesti ja osaamiskeskusyhteistyössä. Loppuvuodesta selvitettiin mahdollisuuksia palkata yhteinen Kanta-aluekoordinaattori yhdessä Keski-Suomen kuntien kanssa.

ISO-yhdistys OSAAMISKESKUS- TOIMINNAN TUKENA

ISO-yhdistyksessä oli vuoden lopussa 71 jäsentä – pääasiassa yhteisöjä. Yhdistyksen hallituksen puheenjohtajana toimi hallintojohtaja Tuomo Meriläinen (Itä-Suomen yliopisto), varapuheenjohtajana hallintojohtaja Saara Pesonen (Itä-Savon sairaanhoitopiiri) ja sihteerinä nuorempi tutkija Hanna Ristolainen (Itä-Suomen yliopisto).

Lisäksi hallituksen jäseninä olivat perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja Satu Auvinen (Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä Essote), perhepalvelujohtaja Matti Heikkinen (Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä), professori Juha Härmäläinen (Itä-Suomen yliopisto), kehittämisjohtaja Heli Aalto (Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä Siun sote), kehittämisspäällikkö Tuomas Lappalainen (Karelia-ammattikorkeakoulu), tietokirjailija Arja Jämsén (Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry), perusturvajohtaja Mari Antikainen (Kuopion kaupunki) ja hankepäällikkö Jaana Koinsaari (Etelä-Savon sosiaali- ja terveysturva ry).

Hallitus kokoontui kuusi kertaa. ISO-henkilöstö oli mukana kesäkuussa strategiapäivässä ja joulukuussa

ISO-toiminnan arvioinnissa. Strategiapäivässä kuultiin erinomainen esitys sosiaalihuollon ammattihenkilölain (817/2015) muutostarpeista selvityshenkilö, sosiaalityön professori emerita Anneli Pohjolalta (STM). Raportti tästä linkistä: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161536>

Selvityshenkilö Anu Muuri (STM) kävi haastattelemassa ISO-yhdistyksen hallitusta osana selvitystyötä 'Sosiaalihuollon tutkimuksen ja kehittämisen rakenteet uudistuvassa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä'. Tapaamisen jälkeen ISO-hallitus toimitti vielä kirjallisen kannanottonsa asiasta Muurille. Raportti tästä linkistä: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4075-8>

Valtakunnallisessa Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnassa (STM) ISOa edusti johtaja Tarja Kauppila (varajäsen Saara Pesonen). Neuvottelukunta työsti vaikuttamisen tueksi lausunnon "Sosiaalihuollon ja sosiaalityön kehittämisresurssit on turvattava".

Kiitos ISO-yhdistyksen jäsenille ja hallitukselle yhteistyöstä!

11

Yhteystiedot

Tarja Kauppila
johtaja
Tulliportinkatu 34 A, 2. krs
70100 KUOPIO
puh. +358 44 754 3333
e-mail: tarja.kauppila@isonet.fi

Sirpa Caunter
hallinto- ja viestintäasiantuntija
Tulliportinkatu 34 A, 2. krs
70100 KUOPIO
puh. +358 44 288 3230
e-mail: sirpa.caunter@isonet.fi

Päivi Malinen
erityisasiantuntija,
sosiaalityö
Tulliportinkatu 34 A, 2. krs
70100 KUOPIO
puh. +358 44 024 6415
e-mail: paivi.malinen@isonet.fi

Anne Surakka
erityisasiantuntija,
tiedolla johtaminen
Tulliportinkatu 34 A, 2. krs
70100 KUOPIO
puh. +358 44 074 4674
e-mail: anne.surakka@isonet.fi

Teppo Taskinen
erityisasiantuntija,
tiedonhallinta
Tulliportinkatu 34 A, 2. krs
70100 KUOPIO
puh. +358 44 052 4788
e-mail: teppo.taskinen@isonet.fi

Tilaa ISOuutiset
sähköpostiisi:
<http://isonet.mailpv.net>